

שוויון ואי אפליה

יוצרים מרחב הוגן

כיתות ג-ד

ליקוט רעיונות, כתיבה ועריכה:

צוות מרכז פסג"ה לוד-מחוז מרכז:

ד"ר שרון רחמים-מנהלת

גאולה מידני-סגנית

מובילות פדגוגיות: אורית מצליח, אסמה דרבאשי

ייעוץ לכתיבה:

יוסי מיכל-מדריך ארצי ליישום זכויות התלמיד/ה-המינהל הפדגוגי, משרד החינוך

מה ביחידה?

מדינת ישראל צמחה מתוך חברה המכירה במציאות מרובת תרבויות וזהויות, ומכבדת את ההשתייכויות הקבוצתיות השונות של ילדים ובני נוער.

המוסד החינוכי מפגיש "שונים" בתחומי עניין משותפים, ככזה אמור הוא לכבד את זכויותיהם של חברי קהילת המוסד החינוכי. ריבוי נקודות המבט התרבותיות, האמונה והאידיאולוגיות שאנו מצווים כיום לכבד, גוזר ריבוי של יצירת איזונים בתרבות הבית ספרית.

כב' השופטת סביונה רוטלוי כותבת במאמרה: "מעמדם של ילדים בחברה הישראלית - לקראת שינוי!": "גם אם הילדות מתאפיינת בתלות בעולם המבוגרים, ההולכת ופוחתת עם התבגרותם...ילדים אינם עוד יצורים בלתי נראים וחברי משפחה וקהילה פסיביים, אלא בני אדם ואזרחים המשתתפים בחיי המשפחה והקהילה."

ב- 20 בנובמבר 1989, חתמה ישראל על האמנה הבינלאומית בדבר זכויות הילד/ה. האמנה אושררה ב-4 באוגוסט 1990. ישנן ארבעה עקרונות המהווים את לב ליבה של האמנה וחלים ביישומן של כל אחת מן הזכויות הקבועות בה. עקרון אי האפליה הוא אחד מעקרונות אלו. החינוך שוויון ואיסור אפליה בא למלא את חובת הוראות האמנה, ומתוך כך מחויבות מערכת החינוך היא לכבד ולהבטיח כי כל ילדה וכל ילד יהיו מוגנים מכל צורה של אפליה תוך מימוש זכותם לחינוך ושאר הזכויות באמנה.

חוק זכויות התלמיד משנת 2000 ממסד לראשונה את הזכות לחינוך בחקיקה ראשית בישראל, ומגן על תלמידים תלמידות מפני אפליה כפי שמופיע בסעיף 5 לחוק.

יחידה זו מאפשרת לקיים תהליך למידה בסוגיות של מימוש הזכות לשוויון ואי אפליה באמצעות הבעת עמדה אישית, התמודדות עם רגשות שונים ושיח על דילמות מוסריות וערכיות בחברה הישראלית שאיתן ילדים מתמודדים.

היחידה הינה מגוונת ורב תחומית ומאפשרת ליצור בערוצים שונים. מומלץ לאפשר לתלמידים ולתלמידות בחירה בין התוצרים השונים בהתאם לערוצי הלמידה המועדפים עליהם ולתחומי העניין שלהם.

חשוב לסכם את יחידת הלימוד ברפלקציה אישית ובהזמנה ללמידה נוספת.

יוצרים מרחב הוגן - כיתות ג-ד

סיכום

**מהלך
היחידה**

**רקע
ומטרות**

”הרבי מקוצק” אין דבר זלזתי שוה מסיפוס שוה זלזתי שוים)

מטרות היחידה

בירור מושגים: זכות, אחריות, שוויון, אפליה
ואי אפליה, זכויות הילד

למידה של אמנת זכויות הילד

בירור עמדות וטיפול תפיסת הוגנות
ושוויון;

חשיפה ולמידה על דרכי התמודדות
ופעולה למימוש הזכות לשוויון ואי
אפליה;

יצירת תוצר המסכם את תהליך
הלמידה ומקדם הוגנות ושוויון;

הזמנה לרפלקציה.

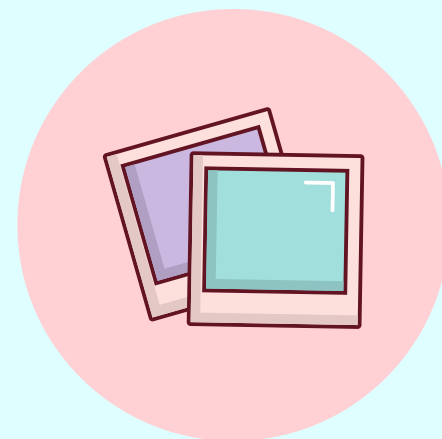
מהלך היחידה

האזנה לשיר

מושגים

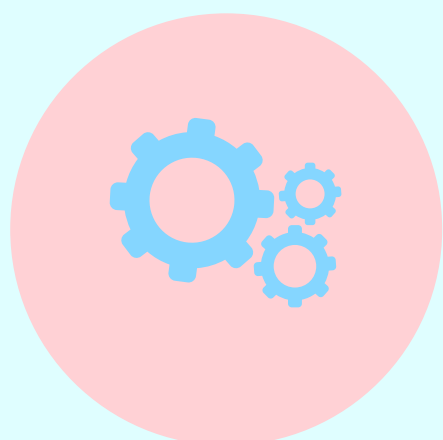
שיח ודיון בקבוצה

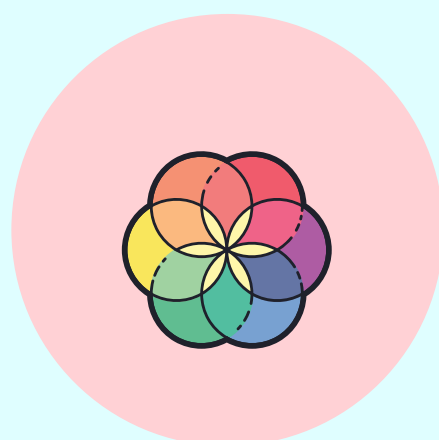
צפייה בסרטון

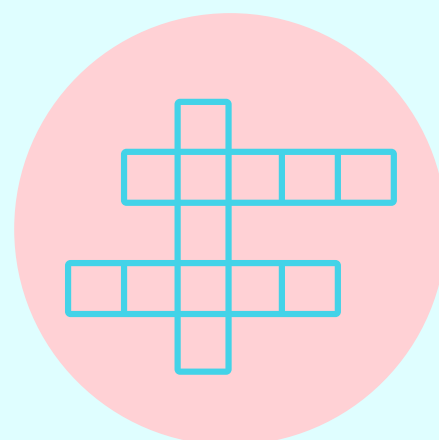
סיעור מוחות

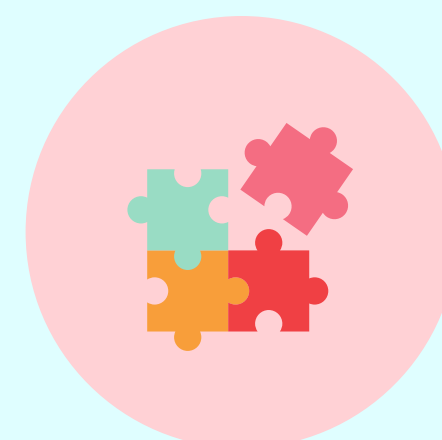
סיום ורפלקציה

יצירת מרחב
הוגן – תוצר

תפזורת

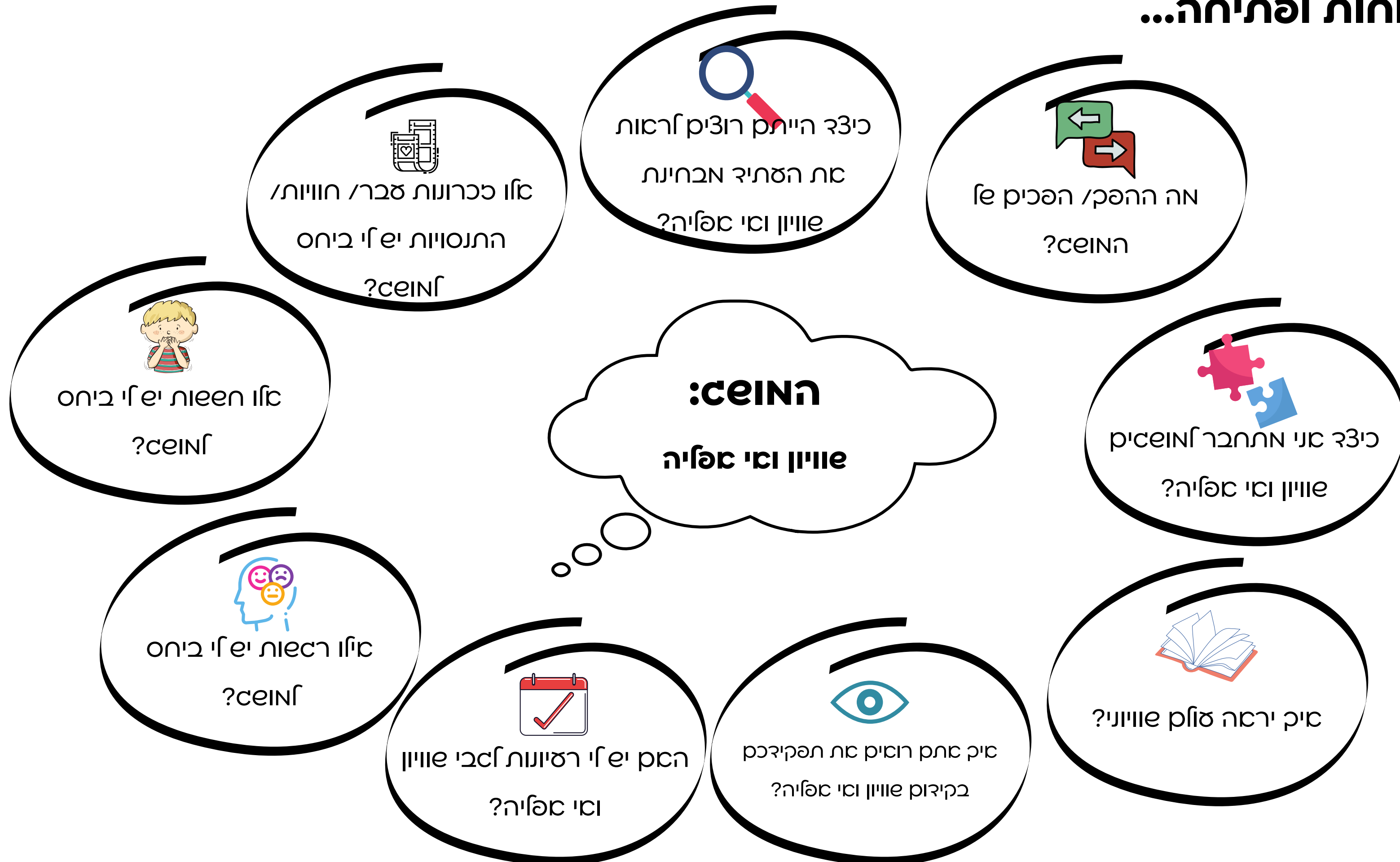

יצירת פאזל

ציטוטים

סיעור נוחות לפתיחה...

בחרו 2 היצרים/ 2 אלות והשלימו ענו

צופים ולומדים

מטרה:

זיהוי התנהגות לא מקובלת בסרטון במטרה לעסוק במושג "שוויון".

מה נדרש?

מקור וגישה לסרטונים

מהלך הצפייה:

המורה נכנסת לקישור של הסרטון ומבקשת מהתלמידים לצפות בסרטון

מומלץ לכתוב את תשובת התלמידים על הלוח

תקציר הסרטון - למורה

הסרטון עוסק בדחייה בקבלה ובמחילה, קבלת השונה, דו קיום, השתלבות ילדים ממגזרים ועדות שונות, הזכות לשחק, להשתתף להיות חלק מהחברה. השפעות החברה על הרצון לחיות בה.

המסר של הסרטון-שוברים את הכללים וכן משחקים הזכות לחיים ללא אפליות. הזכות להשתתפות של ילדים מכל המגזרים הדתות והעדות, הזכות לפנאי ולדו קיום.

צופים ולומדים

שיח ודיון

**לאחר הצפייה בסרטון, המורה תקיים שיח ודיון בעקבות הסרטון,
ניתן להיעזר בשאלות הבאות:**

- מה ראיתם בסרטון?
- למה היוצרים בחרו ליצור סרטון כזה?
- איך סרטון זה קשור לסיעור מוחות?
- מה המסר של הסרטון?
- אילו זכויות נוספות, לדעתכם, באות לידי ביטוי בסרטון?

מומלץ לכתוב את תשובות התלמידים על הלוח

"אילו הייתי..."

הפעילות: עבודה בקבוצות-חלוקה ל-3 קבוצות עפ"י מספר הדמויות (ניתן לחלק 2-3 קבוצות לכל דמות זהה: ילדה סגולה, ילד כחול, כל חברי הקבוצה).

המשימה: "אילו הייתי"

קבוצה של הילדה הסגולה: אילו הייתי הילדה הסגולה- כיצד הייתי מרגישה? איזו זכות של הילדה הסגולה נפגעת ומי הוא הפוגע? איזו אחריות יש, לדעתך, לילדה הסגולה כדי לקיים את הזכויות של הדמויות האחרות?

קבוצה של הילד הכחול: אילו הייתי הילד הכחול- כיצד הייתי מרגיש? איזו זכות של הילד נפגעה ומי הוא הפוגע? איזו אחריות יש, לדעתך, לילד הכחול כדי לקיים את הזכויות של הדמויות האחרות?

קבוצה של כל חברי הקבוצה: אילו הייתי אחד מחברי הקבוצה כיצד הייתי מרגיש? מהן הזכויות, לדעתכם, התממשו או נפגעו באירועי הסרטון? איזו אחריות יש, לדעתך, לכל חברי הקבוצה כדי לקיים את הזכויות של הדמויות האחרות?

סיכום הפעילות כל קבוצה משתפת את עמדתה במליאה

מושגים

על מנת לחדד את המושגים "זכויות" "אחריות" "שוויון" ו"אי-אפליה" על הילדים להגדירם מתוך מקורות מידע שונים. (אפשר להיעזר הורים, מילון, אנציקלופדיה ועוד)

המשימה:

- חפשו במקורות מידע שונים את ההגדרות למושגים וכתבו אותן במחברת.

במליאה:

דנים על המושגים ומביאים דוגמאות מחיי היום יום למושגים: זכויות, אחריות, שוויון ו-אי אפליה.

- במה בני האדם שווים זה לזה?
- האם לכל בני האדם יש אותן זכויות בחברה?
- האם לכל בני האדם יש אותה אחריות בחברה?
- האם נתקלתם בשוויון או אי-שוויון בכיתתכם?

הגדרת מושגים

שוויון- [מן שווה]

1. דמיון גמור, העדר כל גבול, היות שווה בכל לאחר, שוויון בתנאים. שוויון במשכורת, שוויון בזכויות, שוויון במשקל.
2. במתמטיקה- מצב של שני גדלים שווים, קביעה כי גדל אחד שווה לגדל אחר; השויון מסמן על ידי שני קוים מאזנים בין הגדלים השווים (=), למשל: $4 \times 3 = 12$

מתוך המילון החדש מאת אברהם
אבן שושן הוצאת קרית ספר בע"מ
ירושלים

1. זכות-1. רשות, תוקף חוקי לקניין דבר מה או לעשיית דבר -מה. כל הזכויות להדפסת הספר שמורות למחבר. הממציא מכר את זכותו על האמצאה. הדבר מגיע לו בזכות ולא בחסד
2. 2. חשבון לטובת מישהו.
3. 3. סנגוריה, הצדקה בדין, ההפך-חובה

מתוך המילון החדש מאת אברהם
אבן שושן הוצאת קרית ספר בע"מ
ירושלים

1. אפליה- מעשה הפליה, הבחנה בין שונים, משוא פנים:
2. חוקה שווה לכל,
3. ללא אפליה גזענית או דתית.
- 4.

מתוך המילון החדש מאת אברהם
אבן שושן הוצאת קרית ספר בע"מ
ירושלים

1. אחריות -1. ערבות, היות אחראי.
2. 2. נכונות לשמור ולקים בכל עת ובכל מצב עקרון מוסרי או חברתי וכדומה.

מתוך המילון החדש מאת אברהם
אבן שושן הוצאת קרית ספר בע"מ
ירושלים

האמנה לזכויות הילד

אמנה היא הסכם בינלאומי, בין מדינות וארגונים בינלאומיים. המדינות החתומות על אמנת האומות המאוחדות לזכויות הילד מכירות בזכויות שונות המגיעות לכל ילדה וילד. מדינת ישראל אישרה (כלומר, נתנה תוקף משפטי בינלאומי להסכם בין המדינות) את אמנת האו"ם לזכויות ילדים בשנת 1991.

כדי לקבל את המידע המדויק והרלוונטי ביותר, מומלץ לקרוא את האמנה בגירסה הרשמית שלה.

 [האמנה לזכויות הילד-משרד החינוך](#)

אמנת האו"ם לזכויות הילד

כרזת אמנת האו"ם לזכויות ילדים בשפה ידידותית

דיון בעקבות אמנת זכויות הילד

בעקבות הצפייה בסרטון ועיון באמנה הבינלאומית לזכויות ילדים.
קיימו דיון עם הילדים

למורה: הסבר של המורה על אמנת זכויות הילד, מתי נכתבה ונחתמה האמנה, מי יזם את האמנה ומי חתום עליה. לאפשר לתלמידים/ות לקיים דיון בשאלה מדוע ילדים/ות צריכים/ות אמנה שתגן עליהם/ן.

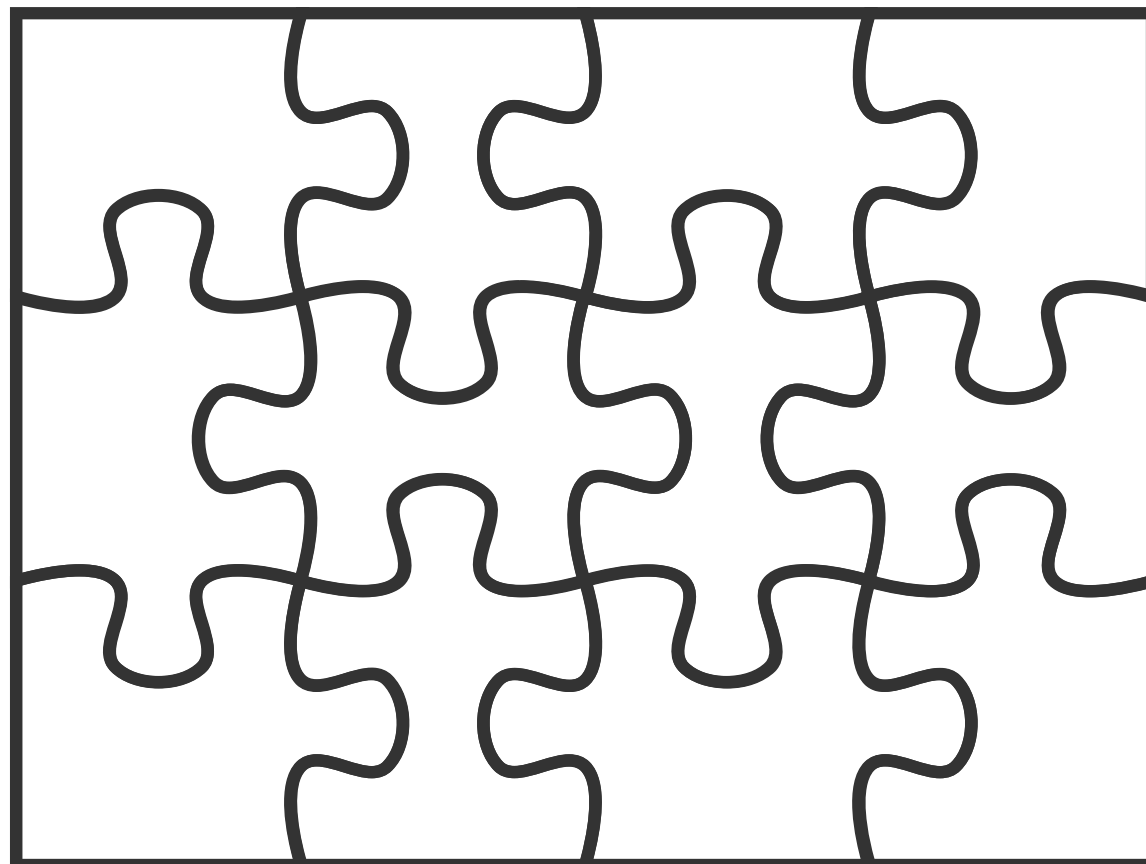
שאלות לדיון וסיכום

- מהי אמנת זכויות הילד? מדוע לילדים יש זכויות נפרדות וייחודיות?
- אילו זכויות מתוך אמנת זכויות הילד באים לידי ביטוי בסרטון?
- האם נתקלת במצב דחייה של ילד/ה, מדוע לא קיבלו אותו/ה, כיצד הוא נהג/ה, כיצד נהגו האחרים?

משחק פאזל

כל קבוצה מקבלת פאזל של עיקרי אמנת זכויות הילד (נספח 1
שנגזר על ידי המורה מראש), על כל קבוצה להרכיב ביחד את הפאזל ובסיום הרכבתו לאפשר לכל
קבוצה לבחור חלק מהפאזל ולהסביר אותו בפני המליאה
שאלו את הילדים בתום הרכבת הפאזל : למה הזכויות מוצגות לדעתכם כפאזל?

לכל ילד/ה הזכות
להתפתחות
גופנית ונפשית,
בביטחון, בשלום,
בבריאות, בשוויון,
בכבוד ובחופש.

לכל ילד הזכות להכיר
את הוריו

לכל ילד/ה
הזכות
לפרטיות,
לסודיות
והגנה על
רכושו.

לכל ילד/ה הזכות
למניעת ניצול,
הזנחה, השפלה
והתאכזרות.

לכל יחד הזכות שהמדינה
תדאג
לו
לסיוע

לכל ילד/ה.
הזכות לזהות,
קבלת שם
ונתינות.

לכל ילד/ה הזכות
להצלה
ולקדימות
בטיפול
בזמן מחלה,
אסון או מצב חירום.

ה הזכות להבעה עצמית בדעה, ברגשות

לכל ילד/ה הזכות
להשתלב בחברה
ולשוויון,
ללא
אפליה
מכל סוג שהוא.

לכל ילד/ה הזכות.
לחינוך, להגשמה
עצמית, הזדמנות שווה,
מיצוי יכולתו וכישוריו.

לכל ילד/ה.
הזכות לחיי
משפחה, קבלת
מזון, דיור נאות,
הגנה, אהבה
והבנה.

לכל ילד/ה הזכות
להתחשבות משפטית
ולהגנה מיוחדת ורגישה
של מערכות החוק.

האזנה לשיר

הרקע לכתיבת השיר:

נכתב על-ידי אלן שמבלין והולחן ע"י סטיב ססקין.

כותב המילים מספר, שאת ההשראה לכתיבת השיר קיבל בעקבות מקרה מסוים, שבו ביתו חזרה מבית-הספר וספרה לו, שילדים לעגו לה בגלל הנמשים על פניה.

בשיר הוא כתב על דמויות שונות, ילדים ומבוגרים, הסובלות מדחייה ולעג, ומבקשות רק שלא יצחקו עליהן ושיקבלו אותן.

אל תלעגו לי

ביצוע: דויד ברוזה

קישור לשיר

קישור למילים של השיר בעמ' 14
מתוך מצגת של משרד החינוך

טרום האזנה

שיח בעקבות כותרת השיר

קראו את כותרת השיר, לפי דעתכם:

- על מה מדבר השיר?

- מי הוא הדובר?

לאחר האזנה

שאלות מנחות לאחר האזנה לשיר, בשיח מליאה:

- מה לדעתכם נכתב קודם, הטקסט או הלחן?
- על מה לועגים להם, בדמויות השיר ומדוע לדעתכם מתנהגים אליהם כך?
- מה הילדים שבשיר מרגישים בשיר?
- אלו מחשבות ורגשות התעוררו בכם במהלך השיר?
- מהו המסר בשיר וכיצד ניתן לזהות אותו?
- איזה ילד היית רוצה שיקראו לך?
- איזו זכות מתוך "אמנת זכויות הילד" באה לידי ביטוי בשיר?
- מה הילדים מבקשים בשיר בהלימה לזכויותיהם?

תפזורת

חפשו את המילים הבאות:

שוויון

אי אפליה

שונות

קבלת האחר

אחריות

הבנה

גיוון בחברה

סובלנות

אהבה

ייחודיות

זכות

ר	ל	כ	י	ת	ו	נ	ו	ש	ב	ל	ב	א	א	ח	א	נ	ש	מ	ו	ע
ג	ט	ג	ב	ט	ל	ק	ע	י	ר	ע	ג	מ	ר	ד	ח	מ	ק	נ	ו	
נ	ק	ח	ת	ח	ה	ו	נ	ז	ק	ב	א	ו	ב	צ	ת	ב	ב	ב	ה	
ה	ז	פ	ס	ת	ו	צ	ל	ת	ג	ז	ע	ת	צ	י	צ	ל	ג	נ	מ	
ג	א	נ	ה	ו	ב	פ	ג	ו	י	י	ח	ו	ד	י	ו	ת	ב	ח	ז	
ה	ח	מ	י	ת	א	ד	ע	כ	כ	ש	ת	ר	ב	ח	צ	ה	כ	ק	פ	
ק	ש	ג	ל	ת	ב	ש	ד	ז	י	ת	ט	ק	ק	נ	מ	ג	ב	א	ו	
ד	נ	ס	פ	ע	צ	ב	ק	ת	ס	ז	פ	ה	נ	י	ז	ג	כ	ד	ו	
ז	מ	כ	א	א	ג	ש	ק	ע	מ	ל	ל	ר	י	ג	נ	א	ק	ק	ע	
ג	פ	ק	ח	צ	ש	ת	ח	ח	ט	ק	ל	ב	ח	ק	ח	ז	פ	ס	ג	
ס	כ	מ	ת	ד	א	ג	ד	ר	כ	ר	ס	ח	י	א	א	ד	ס	ח	ל	
ו	ר	ז	נ	פ	ש	ו	ו	י	ו	ה	ב	מ	מ	ה	ו	ל	ק	פ		
ח	ג	ח	כ	צ	ה	ח	ט	פ	ח	ה	ט	ר	פ	כ	ב	ט	כ	ז	ל	
א	ח	ר	י	ו	ת	ה	כ	ח	ב	ג	פ	ש	ה	ל	ה	ד	ר	ו	י	
ט	נ	י	פ	נ	מ	ט	ע	ו	ע	ז	ר	ד	נ	ש	ג	נ	צ	א	ד	
ק	ז	ש	מ	ח	ו	ז	מ	מ	ג	י	ו	ו	ז	ק	ב	נ	ס	ה	צ	
ד	כ	ה	ע	ז	ח	פ	ג	נ	ע	ו	ת	א	ו	ג	ב	כ	ד	ז	ז	
א	ב	ה	ב	ר	מ	ע	ב	צ	ט	ג	ט	ל	ט	ס	כ	ח	ב	פ	ט	
א	ס	ר	ש	פ	ח	ו	ז	ג	ט	ק	נ	פ	ע	ז	ע	ח	מ	פ	ה	
ק	ו	ס	ל	נ	ד	א	ח	ב	צ	פ	ק	ה	ז	ר	ע	ט	ס	ע	כ	

למידה קבוצתית

משימה קבוצתית

חלקו את הכתה לקבוצות.

בכל קבוצה 5-6 תלמידים, כאשר כל קבוצה תתנסה בפעילות אחרת.

הצגה

**כתיבת
מכתב**

**הכנת
כרזה**

**שיח
ודיון**

דיון ושיח

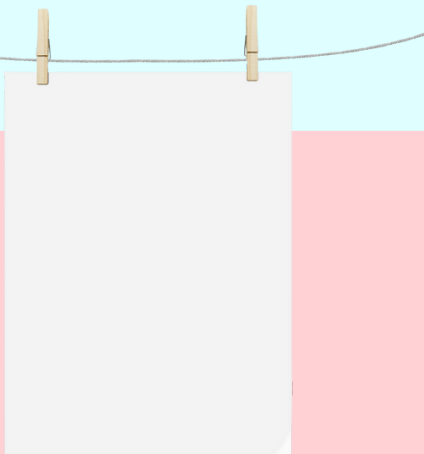
קבוצה מונחית יחד עם המורה

- האם הייתם נוכחים באירוע שבו מישהו גרם למישהו אחר להרגיש כך?

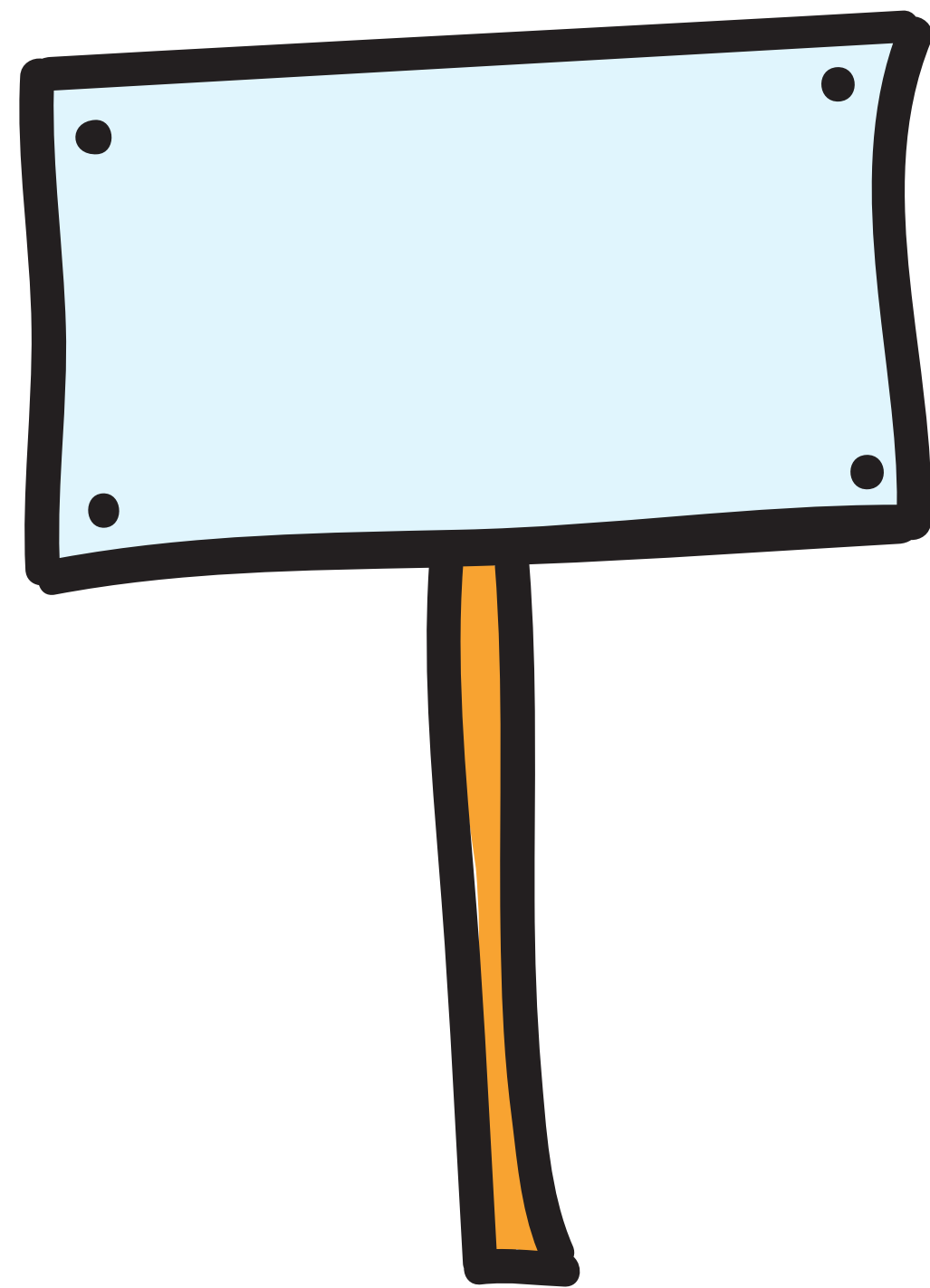
מה קרה באותו אירוע?

הערה: בשאלה הזאת חשוב שהתלמידים לא יזכירו שמות.

- האם קרה לכם שרציתם לומר למישהו: "אל תצחק על...!" "מה היה האירוע?"
 - איזו זכות לדעתכם, מתוך "אמנת זכויות הילד" מתקשרת לשיר? הסבירו.
 - מה האחריות המוטלת עלינו כדי שילדים לא ירגישו כמו הילדים בשיר "אל תלעגו לי"?
-

הכנות כרזה

מטרה: העברת מסר המעודד שוויון
נדרש: בריסטול וכלי כתיבה

המשימה: הכינו כרזה המשקפת את
השוויון בין התלמידים בכיתה

הציגו את הכרזה במליאה.

כתיבה

מטרה: קידום הבעה בכתב בקרב התלמידים

נדרש: בריסטול וכלי כתיבה

בחרו אחת מהמשימות הבאות :

- בחרו דמות אחת מתוך הדמויות בשיר. כתבו לה מכתב עידוד והציעו לה מה עליה לעשות כדי להרגיש טוב יותר.
- כתבו מכתב לדמות של מי שצחק על אחרים שתפז במליאה

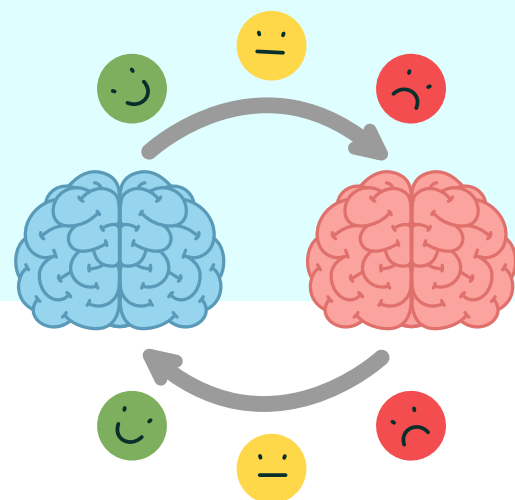

הבעה

מטרה: קידום הבעה בעל פה בקרב התלמידים

משימה: בחרו דמות אחת מתוך הדמויות בשיר והציגו אותה בפני חברי הקבוצה מנקודת מבט שונה, חיובית.

שתפו את הצגת הדמות בקבוצה/ במליאה

במבט אישי

בשיר מופיעים ילדים המביעים רגשות שונים.
רגשות אילו נובעים מסיבות שונות.
השלימו את המשפטים שלפניכם.

הילד שקוראים לו "חנן" מרגיש _____

כי _____

הילדה עם הגשר בשיניים מרגישה _____

כי _____

הילד הבודד מרגיש _____

כי _____

הילדה שבורחת לדמיון מרגישה _____

כי _____

הילד שסופג מכות מרגיש _____

כי _____

הילדה שלא יוצאת להפסקות מרגישה _____

כי _____

יוצרים מרחב כיתתי

הזכות לשוויון

בחרו אחת מהמשימות הבאות וצרו לבד או בקבוצה

צלמו תמונה

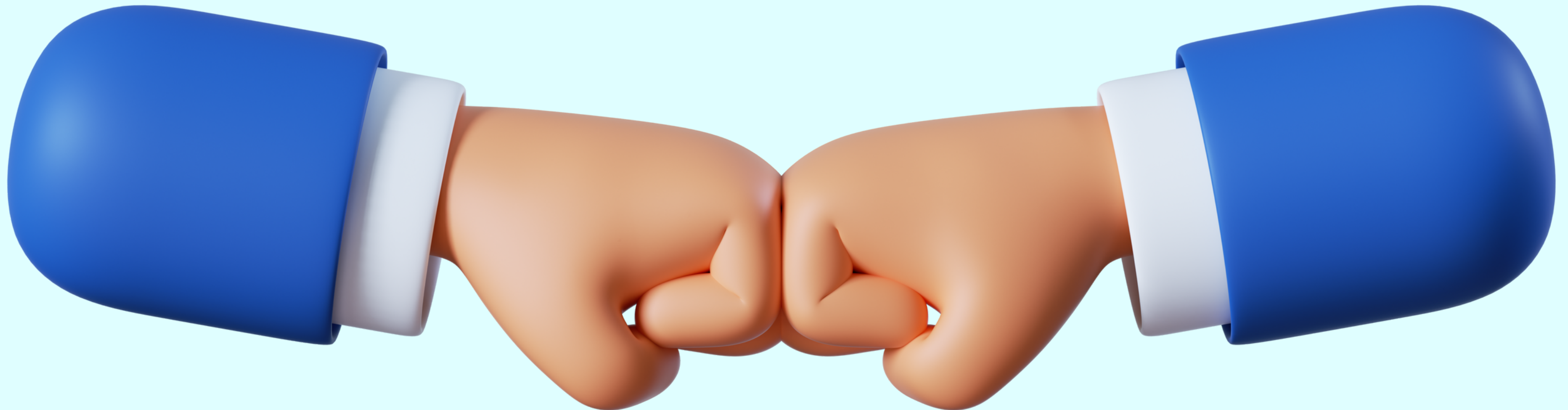
המציגה שוויון

בעיניים שלכם

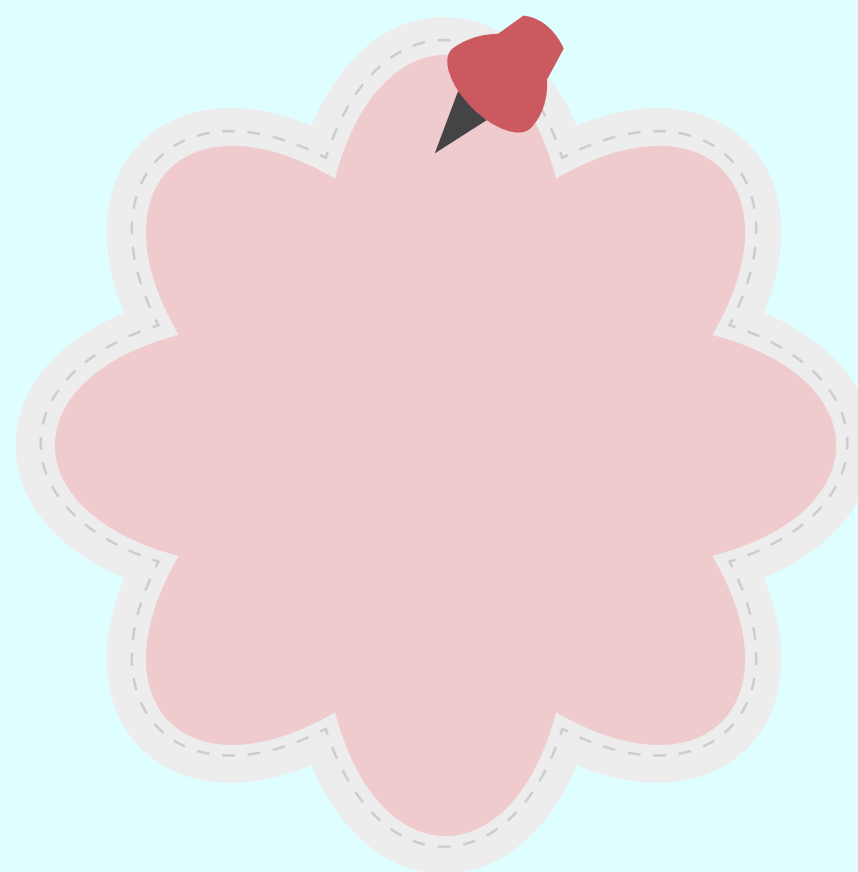
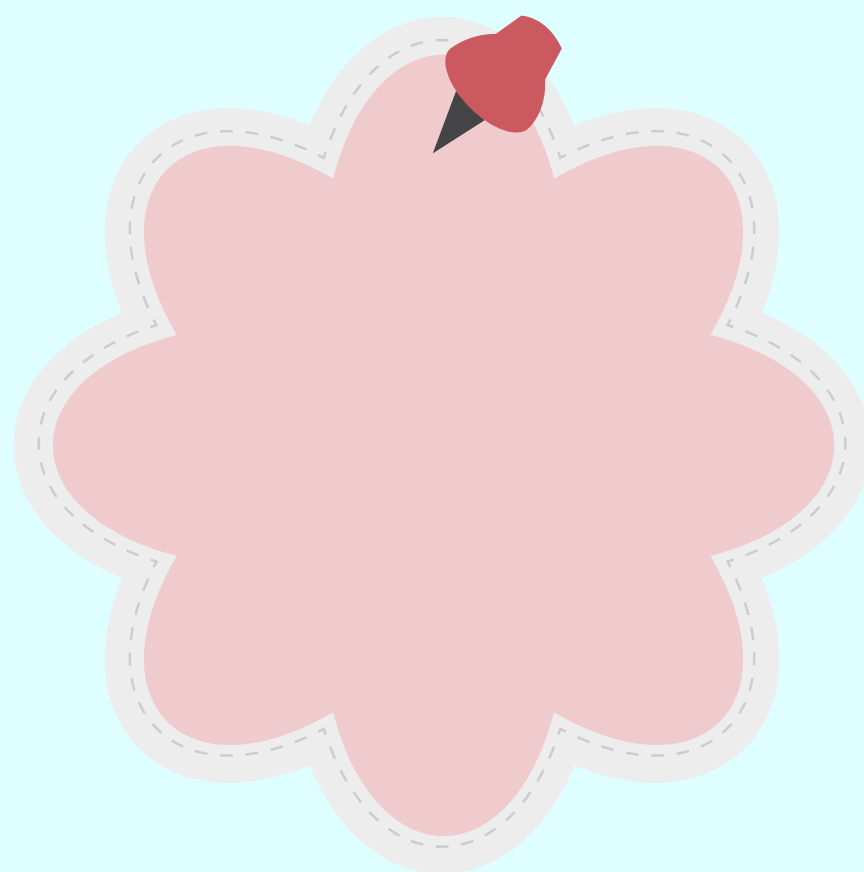
צרו אימוג'י

המעביר מסר של קידום שוויון

יצירת סטיקר

המעביר מסר של קידום שוויון

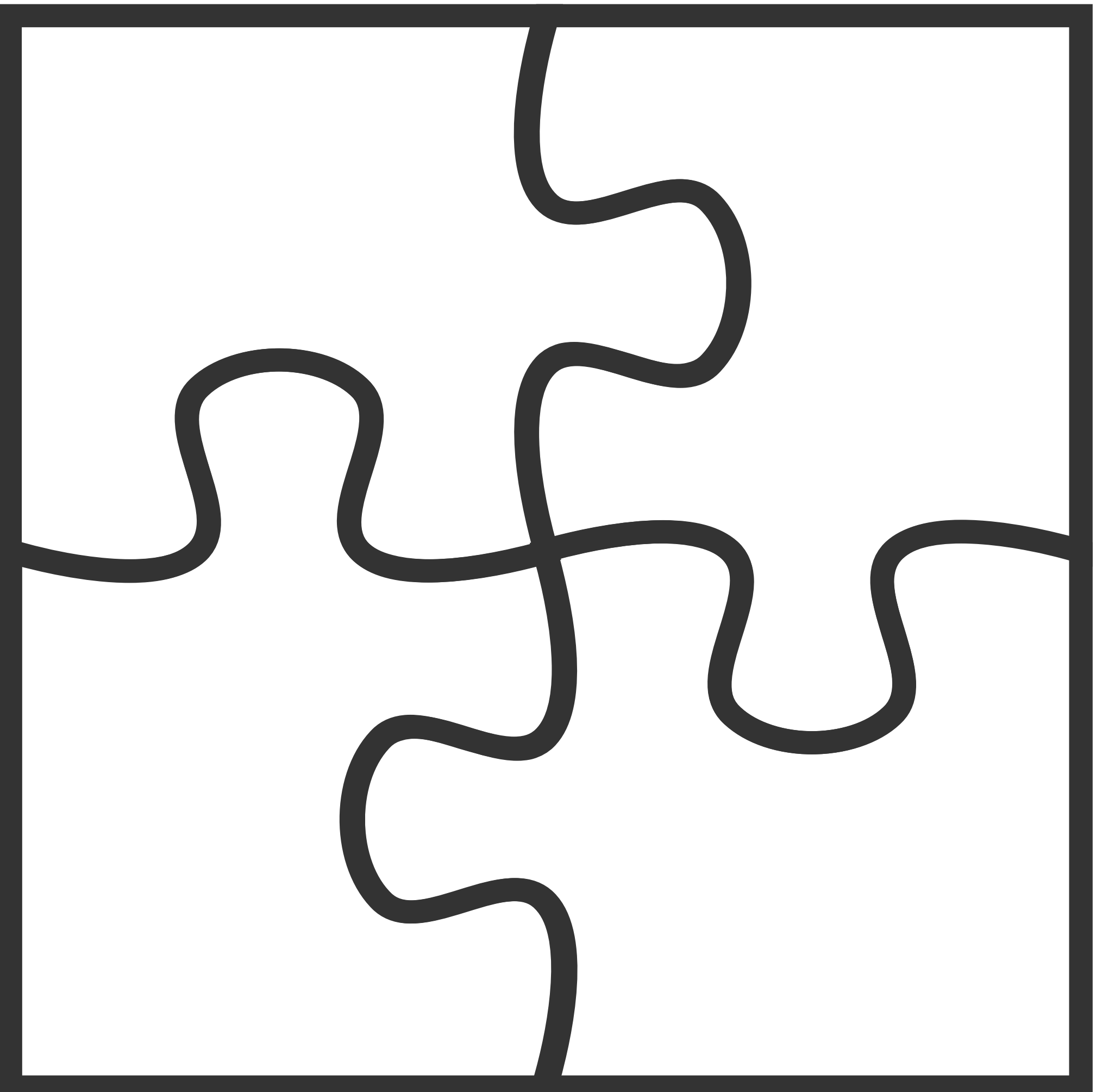

רגע לפני סיום - פאזל קבוצתי

כתבו על החלק (של הפאזל) פעולה אחת
שאותה תבצעו על מנת לקדם שוויון והוגנות
בסביבתכם הקרובה (בכיתה, או בבית).

משימה קבוצתית

כתבו על החלק פעולה אחת שאותה תבצעו
על מנת לקדם שוויון והוגנות בסביבתכם
הקרובה (בכיתה, או בבית).

כתבו בצידו השני של הפאזל משפט, פתגם,
היגד המעודד שוויון ואי אפליה.

בהצלחה!

לסיום

לסיום

”אנחנו חברים אצל אני זה אני

והוא זה הוא

שנים בחוץ וגם בפנים...”

סיכום

לוקחים צידה לדור...

רפלקציה - הנחיות

מטרה:

לסכם את השיעור תוך הסתכלות אחורה ובחשיבה על השיעור מנקודת מבט רפלקטיבית המאפשרת הפקת תובנות.

מה נדרש?

מקור

הנחיות לפעילות:

הילדים מסובבים את הגלגל לפי תור. כל תלמיד עונה על השאלה או משלים את ההיגד.

רפלקציה

רפלקציה אישית

בחרו את אחת מהשאלות הבאות וענו עליה
(אפשר: כתבו על פתק והגישו למורה)

שאלה שהייתי
רוצה לשאול

מה למדתי?

משהו שלמדתי
מחבר...

מה התחדש לי?

הייתי רוצה לדעת עוד
על...

תובנה חדשה